

Memoirs of Prince Hamid Kadjar: Son of the Last Qajar Crown Prince, edited by Habib Ladjevardi. Cambridge, MA: Center for Middle Eastern Studies Harvard University, 1996 (Harvard Iranian Oral History Series; III) 137 pp.

خاطرات شاهزاده حمید قاجار فرزند آخرین ولیعهد قاجار
 ویراستار: حبیب لاجوردی. کامبریج،
 ماساچوستس: مرکز مطالعات خاورمیانه،
 دانشگاه هاروارد، ۱۹۹۶. صفحات: ۱۳۷

خاطرات شاهزاده حمید قاجار، فرزند آخرین ولیعهد سلسله قاجار، رونوشتی از مصاحبه خواندنی «پرنس» حمید قاجار با حبیب لاجوردی، مدیر طرح تاریخ شفاهی ایران است. تا به حال طرح تاریخ شفاهی ایران، مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد، دو جلد خاطرات به زبان فارسی به چاپ رسانیده است: خاطرات علی امینی (در مورد این کتاب و نیز در مورد طرح تاریخ شفاهی ایران به طور کلی رجوع کنید به «گلگشتی در انتشارات فارسی» نوشته جلال متینی، ایران شناسی، سال هشتم، شماره ۱، بهار ۱۳۷۵، ص ۱۸۳-۱۸۴) و خاطرات شاپور بختیار. اینک با انتشار خاطرات حمید قاجار به زبان انگلیسی خوانندگان می توانند از جلد سوم تاریخ شفاهی ایران مستفیض شوند. مقدمه این جلد، خوانندگان را درباره چگونگی طرح تاریخ شفاهی ایران - هدف آن، گزینش راویان، و طرز مصاحبه ها و غیره - مطلع می کند. علاوه بر این، خاطرات حمید قاجار شامل شرح حال سلطان حمید قاجار است، با دو پیوستی که نکات مفیدی در آنهاست. یکی در مورد امکان بازگشت سلسله قاجار به سلطنت در ایران است پس از اشغال ایران توسط نیروهای انگلیس و شوروی، پیوست دیگر درباره بعضی از رجال ایران در دوره قاجاریه و پهلوی ست مثل حسین بن علاء السلطنه، سید حسن مدرس، جمشید آموزگار، منوچهر اقبال، عبدالحسین میرزا فرمانفرما، محمد علی فروغی ذکاء الملک، احمد قوام، و محمد مصدق. متن مصاحبه مشتمل بر این مطالب است: تحصیلات حمید قاجار در انگلستان، خدمت وی در کشتیهای حامل مرسولات، اشتغال وی در شرکت نفتی موبیل، خدمت وی به عنوان افسر در نیروی دریایی انگلیس در جنگ دوم جهانی، احمد شاه و خلع او از سلطنت، سلطان محمد حسن میرزا، و «خصوصیات فردی» وی، فرهنگ سیاسی دربار، استعفای رضاشاه و مطالعه درباره بازگشت قاجاریه به سلطنت، کودتای ۱۹۲۵، زندگی حمید قاجار در انگلستان، مراجعت وی به ایران در ۱۹۵۷، بازجویی وی به وسیله ساواک، قوام السلطنه، خصوصیات فردی ایرانیان، مظفر فیروز، خاندان پهلوی، و الاحضرت

